

Betænkning

over forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg.

(Ændrede tilskudsregler for daginstitutioner).

(Afgivet af socialudvalget den 17. marts 1972).

Udvalget har behandlet lovforslaget i 7 møder og har herunder haft 1 samråd med socialministeren, der tillige skriftligt har besvaret spørgsmål stillet af udvalget. En del af spørgsmålene med svar er optrykt som bilag til betænkningen. Udvalget har modtaget skriftlig henvendelse fra Landsforeningen Ævnesvages Vel.

Lovforslaget går ud på at give tilskudsbestemmelserne i lov om børne- og ungdomsforsorg samme indhold, som de havde før 1. april 1971. Ved lov nr. 96 af 17. marts 1971, der trådte i kraft førstnævnte dato, nedsattes procentsatserne for statens tilskud til visse af daginstitutionernes driftsudgifter, ligesom statens fulde dækning af udgifterne til lægetilsyn og tandpleje bortfaldt. Nedsættelsen af statens tilskud indebar forhøjelse af taksterne for forældrenes betaling til vuggestuer, børnehaver og fritidshjem, men samtidig blev bestemmelserne om tildeling af friplads lempet.

Den foreslåede forhøjelse af procentsatsen for statens tilskud samt den foreslåede gennemførelse af dækning af udgifterne til lægetilsyn og tandpleje vil ifølge bemærkningerne til lovforslaget samt ifølge den skriftlige fremsættelse medføre en merudgift på ca. 50 mill. kr., hvoraf ca. 4,5 mill. kr. vedrører lægetilsynet og tandplejen.

Det har i udvalget, herunder i et samråd med socialministeren, været drøftet, om man burde undlade at vende tilbage til de tidligere gældende bestemmelser for herved at tilgodese andre højt prioriterede mål in-

den for sociallovgivningens område. Udvalget har herved lagt vægt på, at lempelsen af fripladsreglerne ifølge en af socialstyrelsen afgivet redegørelse i vidt omfang må antages at have givet kompensation til de lavere indkomstgrupper for forhøjelsen af betalingstaksterne, som hidrørte såvel fra ændringen af refusionsreglerne som fra løn- og prisstigninger.

Et *flertal* (socialdemokratiets og socialistiske folkepartis medlemmer af udvalget) opfordrer ministeren til at følge løn- og prisudviklingen meget nøje med henblik på regulering af indtægtsgrænserne i fripladsbestemmelserne.

Et *mindretal* (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) går ud fra, at socialministeren fortsat holder fripladsbestemmelserne under observation — herunder ved at følge løn- og prisudviklingen — med henblik på eventuelt behov for fremtidige ændringer.

Socialministeren har over for udvalget givet udtryk for, at der er et meget påtrængende behov for at stille yderligere beløb til rådighed for anlægsvirksomhed og deraf afledede driftsudgifter inden for åndssvageforsorgen, og har i denne forbindelse peget specielt på behovet for børnehaver og værksteder, ligesom der er ønske om etablering af skolehjem og udvidelser af bestående skoler og børnehaver.

Socialministeren har herefter stillet æn-

dringsforslag, tiltrådt af udvalget, hvorefter lovforslagets bestemmelser om forhøjelse af procentsatsen for statens tilskud til visse driftsudgifter udgår.

Ifølge socialstyrelsens ovennævnte redegørelse synes der endvidere at være holdpunkter for den antagelse, at lempelsen af fripladsreglerne også er kommet sådanne forældre til gode, der selv har mulighed for at betale det beløb, betalingen (betalingsnedsættelsen) andrager. Denne situation må efter socialstyrelsens opfattelse til dels tilskrives det forhold, at den skattepligtige indkomst anvendes som grundlag for ydelsen af fripladser. Udvalget, der er opmærksom på, at denne problemstilling også forekommer ved andre offentlige ydelser, har erfaret, at spørgsmålet er taget op til overvejelse af socialstyrelsen, der i forbindelse hermed tillige overvejer spørgsmål omkring tilbagebetaling af uretmæssigt modtaget fripladsydelse m. v. Udvalget henstiller til socialministeren at søge overvejelserne fremmet mest muligt.

Det tredje hovedpunkt i udvalgets drøftelser har været spørgsmålet om indførelse af central registrering og visitering på kommunalt plan ved daginstitutionerne. Udvalget har modtaget et fyldigt materiale herom, hvoraf fremgår, at et begrænset antal kommuner allerede har etableret sådanne ordninger. Socialministeren har endvidere oplyst, at spørgsmålet er under overvejelse i et underudvalg, nedsat under børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn.

Et flertal (socialdemokratiets og socialistiske folkepartis medlemmer af udvalget) finder, at man sideløbende med udvalgsarbejdet bør søge den igangværende udvikling fremmet mest muligt ved, at socialministeren allerede nu henleder kommunernes opmærksomhed på fordelene ved en central registrering og visitation, der bør omfatte alle daginstitutioner, der modtager tilskud fra stat og kommune. Blandt de fordele, der vil være forbundet med sådanne ordninger, skal flertallet navnlig fremhæve en mere ensartet behandling af ansøgningerne og større overblik over behovet for institutionspladser, hvilket sidste vil gøre planlægningen inden for sektoren lette-

re, hvortil kommer, at man vil kunne frigøre pædagogisk arbejdskraft fra et betydeligt administrativt arbejde og således opnå en mere hensigtsmæssig udnyttelse.

Et mindretal (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) er enig i, at der er behov for en nærmere undersøgelse af fordele og eventuelle ulemper ved en central registrering og visitation. Udvalgsarbejdet i børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn bør derfor fremskyndes mest muligt, således at endelig stillingtagen kan tages på grundlag heraf og på grundlag af kendskab til kommunernes holdning.

Mindretallet finder endvidere, at den ved lov af 17. marts 1971 foretagne ændring af udgiftsfordelingen med hensyn til lægetilsyn og tandpleje indtil videre bør bevares. Det er mindretallets opfattelse, at udgifterne til disse forebyggende undersøgelser på længere sigt bør overtages af kommunerne på lignende måde som udgifterne til skolelæge- og skoletandplejeordninger.

Et flertal (socialdemokratiets og socialistiske folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de stillede ændringsforslag.

Et mindretal (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) kan tiltræde ændringsforslagene, men agter at stemme imod lovforslaget ved 3. behandling under hensyn til det ovenfor om finansieringen af lægetilsyn og tandpleje anførte.

Ændringsforslag.

Af socialministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 1.

1) Nr. 2 affattes således:

„2. I § 71, stk. 1, indsættes efter „§ 65, stk. 1, nr. 1 og 2,“: „jfr. § 65, stk. 2,““

2) Nr. 3 affattes således:

„3. I § 71, stk. 2, indsættes efter „§ 65, stk. 1, nr. 3, 6 og 7,“: „jfr. § 65, stk. 2,““

3) Nr. 4 affattes således:

„4. I § 71, stk. 3, indsættes efter „§ 65, stk. 1, nr. 4 og 5,“: „jfr. § 65, stk. 2,“.“

4) Som nr. 5 indsættes:

„5. I § 71, stk. 4, indsættes efter „§ 70“: „stk. 1 og 2,“.“

Bemærkninger.

Der henvises til det ovenfor i betænkningen anførte.

Albertsen,
formand.

Finu Christensen.

Grete Hækkerup.

Harris Jensen.

Evald Kristensen.

Inge Fischer Møller.

Bertel Pedersen.

Kurt Brauer,
næstformand.

Grete Westergaard.

Lis Møller.

Karen Thuroe Hansen.

Simonsen.

Robert Christensen.

Holger Hansen.

Nathalie Lind.

Valbak.

Grethe Philip.

Bilag.

Udvalgets spørgsmål 1:

Udvalget udbeder sig en opstilling over de sidste års udvikling vedrørende antallet af børnehave-, vuggestue- og fritidshjemsplad-

ser, ligesom man udbeder sig prognoser for deres antal i de kommende år.

Ministerens svar:

Der henvises til nedenstående tabel:

Antal pladser: anerkendte daginstitutioner.

	Vuggestuer	Børnehaver	Fritidshjem
1. april 1965	4.680	32.408	10.012
1. april 1968	6.771	43.424	12.790
1. april 1969	8.186	48.823	14.129
1. april 1970	9.132	53.286	14.997
1. april 1971	11.254	64.335	16.822
1. oktober 1971	12.175	69.869	17.714

Ifølge prognose af 15. juni 1971.

1. april 1972	14.000	78.750	20.200
1. april 1974	18.850	103.350	26.100
1. april 1976	22.250	121.950	30.500

Udvalgets spørgsmål 2:

Under henvisning til svaret på spørgsmål 1 bedes yderligere oplyst, hvorledes de i tabellen givne tal forholder sig til prognoserne i det senest udarbejdede budgetoverslag for en fireårsperiode, ligesom eventuelle forskelle bedes kommenteret.

pladser ligger en del højere end de skøn, der var indeholdt i nedenstående uddrag af finansministeriets budgetoverslags publikation fra november 1970. Denne forskel beror i høj grad på den fortsat stærke stigning i det konstaterede institutionstal frem til oktober 1971. Ved udarbejdelsen af de kommende budgetoverslag vil der blive taget hensyn hertil.

Ministerens svar:

De i svaret på spørgsmål 1 viste tal for udviklingen i antallet af daginstitutioner-

ad tilskud til daginstitutioner for børn

Antal pladser pr. 31. marts	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975
Vuggestuer	8.186	9.132	10.700	12.200	14.100	16.000	17.900
Privat dagpleje	3.955	6.377	8.620	10.110	11.600	13.090	14.580
Børnehaver	48.823	53.286	60.450	69.000	78.250	87.500	96.750
Legesteder	519	716	950	1.150	1.350	1.550	1.750
Fritidshjem	14.129	14.997	16.850	18.550	20.850	22.850	25.150
I alt	75.612	84.508	97.570	111.010	126.150	140.990	156.130

Antal institutioner:

Fritids- og ungdomsklubber							
m. v.	217	238	270	295	320	345	370

Bilag til bet. o. lovf. vedr. børne- og ungdomsforsorg.

Udvalgets spørgsmål 3:

Det bedes oplyst, hvor mange stillinger i daginstitutionerne, der i dag er besat med ikke-uddannet personale.

Ministerens svar:

Der henvises til nedenstående tabel over normerede stillinger besat med personale uden adækvat uddannelse pr. 1. april 1971.

Normerede stillinger besat med personale uden adækvat uddannelse pr. 1. april 1971.

	Heltid	Deltid	I alt
Vuggestuer	205	50	255
Børnehaver	110	60	170
Fritidshjem	50	30	80

Udvalgets spørgsmål 4:

Det bedes oplyst, om der eventuelt for børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske og økonomiske nævn måtte foreligge nyere materiale med hensyn til antal stillinger m. v.

Ministerens svar:

Det nyeste materiale om normerede stillinger m. v. i anerkendte daginstitutioner er fra 1. oktober 1971:

Normerede stillinger..

	Heltids	Deltids	Ialt
Vuggestuer	1.840	230	2.070
Børnehaver	5.250	1.410	6.660
Fritidshjem	1.320	190	1.510

Ansatte med adækvat uddannelse.

Vuggestuer	1.041	216	1.257
Børnehaver	3.908	975	4.883
Fritidshjem	834	126	960

Ansatte uden adækvat uddannelse.

Vuggestuer	279	54	333
Børnehaver	182	135	317
Fritidshjem	66	34	100

Udvalgets spørgsmål 5:

Foreligger den ved socialudvalgets skrivelse af 19. november 1971 omtalte redegørelse?

Ministerens svar:

Socialministeriet har fra socialstyrelsen modtaget dels en redegørelse af 3. december 1971 for de sociale virkninger af de pr. 1. april 1971 indførte fripladsregler, der er vedlagt som bilag 1, dels en udtalelse af 2. december 1971 om de økonomiske virkninger af reglerens indførelse, der er vedlagt som bilag 2, hvortil der henvises.

Som det bl. a. fremgår af bilag 1, er der — uanset det almindelige indtryk af befolkningens tilfredshed med ordningen — under administrationen af reglerne i kommunerne

og socialstyrelsen opstået en række spørgsmål af såvel reel som formel karakter.

På denne baggrund har socialstyrelsen i økonomisk og pædagogisk nævn taget de vigtigste områder op til nærmere overvejelse, herunder spørgsmålet om skattepligtig indkomst som beregningsgrundlag, bevilningsdato, reglerens eventuelle tilbagevirkende kraft, tilbagebetaling af uretmæssigt modtagne fripladsydelse, hvilke typer institutioner der omfattes af reglerne osv.

Resultatet af overvejelserne vil til sin tid blive forelagt for socialministeriet og i givet fald indgå i det cirkulære, der vil blive udsendt i tilslutning til lovændringen.

Vedrørende bilag 2 skal ministeriet bemærke, at beregningerne af de merudgifter på ca. 2 mill. kr., der skønnes at være en

følge af de ændrede fripladsregler, og hvoraf kommunerne bærer ca. 6 og staten ca. 14 mill. kr., er behæftet med en vis usikkerhed på baggrund af, at fripladsudgifterne ikke indgår i statens eller kommunernes budgetter med særskilte bevillinger.

I forhold til de oprindelig anslåede merudgifter på ca. 8,5 mill. kr. betyder det foreliggende udgiftsskøn isoleret set ikke nogen væsentlig forskydning af finanslovsbevillingen til kommunernes børneværnsudgifter, hvorved bemærkes, at der tillige må tages hensyn til, at ændringerne i betalingsreglerne må antages at medføre besparelser med hensyn til udgifter til de egentlige støtteforanstaltninger i henhold til børneforsorgslovens kapitel 4.

Udvalgets spørgsmål 6:

Kan det på basis af oplysninger fra repræsentativt udvalgte børneinstitutioner oplyses, om forhøjelsen af taksterne pr. 1. april 1971 har ført til udmeldelse af børn? Om muligt bedes det i konklusionen anført, inden for hvilke geografiske områder en sådan tendens har gjort sig gældende.

Ministerens svar:

Der henvises til svaret på spørgsmål 5. Af bilag 2, side 3, fremgår, at der i perioden fra januar til oktober 1971 er udmeldt i alt 410 børn fra 19 institutioner (14 børnehaver og 5 fritidshjem). Heraf begrundes 21 udmeldelser med takststigningen. Der er ikke tale om nogen typisk geografisk fordeling af dette yderst beskedne antal børn.

Udvalgets spørgsmål 7:

Giver de nugældende retningslinier for tildeling af hel eller delvis friplads efter socialministerens opfattelse administrative vanskeligheder?

Ministerens svar:

De forhold, der især har voldt problemer, er spørgsmålet om bevilling af friplads med tilbagevirkende kraft og spørgsmålet om tilbagebetaling af for høje eller uberettigede tildelte friplads.

Spørgsmålene har været drøftet i børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske og økonomiske nævn og er taget op til overvejelse i socialministeriet med henblik på udformning

gen af det cirkulære, der agtes udsendt i forbindelse med lovforslagets vedtagelse.

Udvalgets spørgsmål 8:

Finder ministeren, at de i svaret på spørgsmål 7 nævnte administrative vanskeligheder ville kunne fjernes, såfremt bestemmelsen om obligatorisk fripladsydelse bortfaldd?

Ministerens svar:

Det må antages, at ophævelsen af bestemmelsen om obligatorisk bevilling af friplads i et vist omfang vil lette administrationen af fripladsreglerne, da spørgsmålet her ved overlades til kommunernes friere skøn. I denne forbindelse kan nævnes, at en kommune over for socialstyrelsen har udtalt, at socialkontoret i disse sager ofte kommer til at arbejde med økonomiske relationer, som er uvante og vanskelige at behandle.

Uanset de omhandlede administrative vanskeligheder finder socialstyrelsen, at reglerne obligatoriske karakter er et så vigtigt led i sikringen af reglerne sociale funktion, at det må foretrækkes, at den obligatoriske ydelse af friplads bibeholdes. Socialministeriet er enig heri.

Udvalgets spørgsmål 9:

Det bedes ved eksempler fra et antal daginstitutioner fra forskellige dele af landet belyst, hvor meget den samlede forhøjelse af forældrebetalingen pr. 1. april 1971 androg for indtægter over 50.000 kr., og hvor stor nedsættelsen vil blive ved det nu fremsatte lovforslag for denne indtægtsgruppe. Tilsvarende belysning ved taleksempler udbedes for indtægtsgrupperne 20.000-30.000 kr., 30.000-40.000 kr. og 40.000-50.000 kr.

Ministerens svar:

En af socialstyrelsen foretaget undersøgelse af stigningen i taksterne pr. 1. april 1971 i et antal selvejende vuggestuer og børnehaver beliggende i forskellige dele af landet viser, at den almindeligste takst før 1. april 1971 i vuggestuerne udgjorde mellem 240 kr. og 300 kr. pr. måned, i børnehaverne varierede taksterne i almindelighed mellem 120 kr. og 160 kr. pr. måned. Den hyppigste stigning var omkring 40 pct. i

vuggestuerne og omkring 30 pct. i børnehaverne. Stigningsprocenten i daginstitutionerne varierede meget, i almindelighed mellem ca. 15 pct. og 50 pct., idet der dog forekom enkelte større udsving, nogle få institutioners takster steg således ikke, medens nogle enkelte takster steg mere end 50 pct., den største stigning i taksten i de undersøgte institutioner var 76 pct.

Stigningen i taksterne pr. 1. april 1971 var ikke afhængig af institutionernes beliggenhed i landet; ovennævnte tendenser var således de samme, uanset om institutionerne var beliggende i Hovedstaden og dens omegnskommuner, på det øvrige Sjælland og på Fyn eller i Jylland. Stigningen varierede heller ikke efter, hvorvidt institutionerne før 1. april 1971 havde høj eller lav takst.

Ved bedømmelsen af ovennævnte tendenser må det tages i betragtning, at der ikke er faste retningslinier for, hvorledes daginstitutionerne må lade taksterne variere ud over, at taksterne i det enkelte år (stort set) skal dække den del af de driftsudgifter, som ikke dækkes ved tilskud fra det offentlige.

I de enkelte institutioner vil takstændringerne derfor kunne ske på forskellige tidspunkter i løbet af året. Det mest almindelige er, at institutionerne ændrer taksten en gang pr. år pr. 1. april i forbindelse med overgangen fra det ene regnskabsår til det andet, idet den nye takst fastsættes på grundlag af det udarbejdede budget. Andre institutioner ændrer taksterne i løbet af året, f. eks. ved ændringer i lønudgiften, typisk 1. april og 1. oktober. Takstændringen kan også finde sted på andre tidspunkter, når institutionens bestyrelse erkender, at tallene i institutionens budget ikke mere kan holde. Takstændringer kan ligeledes blive nødvendig, hvis institutionen ansætter en assistent i en normeret stilling, som det tidligere ikke har været muligt at få besat, og som derfor ikke er medregnet ved opstillingen af budgettet.

Ved bedømmelsen af takstændringerne pr. 1. april 1971 må ligeledes tages i betragtning, at prisstoploven forbød takststigninger i perioden 1. oktober 1970 til 31. marts 1971.

De ændrede regler for bevilling af friplads, som blev indført pr. 1. april 1971, betød, at stigningerne i taksterne pr. 1. april

1971 ikke fuldt ud blev betalt af forældrene. Forældre med skattepligtig indtægt under 20.000 kr. har fuld friplads. For forældre med skattepligtig indtægt mellem 20.000 kr. og 30.000 kr. betød ændringerne, at de i stedet for $\frac{1}{2}$ friplads fik $\frac{3}{5}$ friplads, således at deres udgift hyppigst steg med 12 pct. for vuggestuer, svarende til 30-36 kr. pr. måned, og 4 pct. for børnehaver, svarende til 5-6 kr. pr. måned. For forældre med indtægt mellem 30.000 kr. og 40.000 kr. bevirkede ændringerne, at de fik ret til $\frac{2}{5}$ friplads, således at de hyppigst fik en nedgang i udgiften på 16 pct. for vuggestuer, svarende til 38-48 kr. pr. måned, og 22 pct. for børnehaver, svarende til 26-35 kr. pr. måned. Forældre med skattepligtig indtægt på over 40.000 kr. måtte betale den fulde stigning i taksterne, svarende til 96-120 kr. i vuggestuer og 36-48 kr. i børnehaver.

Udvalgets spørgsmål 10:

Til hvilket antal kroner er forældrebetalingen for hvert barn gennemsnitligt fastsat efter de gældende bestemmelser inden for hver af følgende kommuner: København, Herstede, Ballerup, Esbjerg, Hvidovre og Roskilde, delt på institutionskategorierne. Til sammenligning bedes anført de takstnedsættelser, som følger af lovforslaget. Det bedes endvidere til sammenligning anført, hvor store takstforhøjelser der må forventes på grund af løn- og prisstigninger. Det bemærkes, at tilsvarende oplysninger blev meddelt socialudvalget under dets behandling af lovforslaget vedrørende ændrede tilskudsregler i folketingsåret 1970-71.

Ministerens svar:

Det rejste spørgsmål kan ikke besvares på nuværende tidspunkt, idet den gældende lov kun har været effektiv siden 1. april 1971. Besvarelsen kan tidligst meddeles, når regnskaber for 1971-72 foreligger medio maj 1972 og er behandlet medio september 1972.

Efter en stikprøvevis foretagen undersøgelse af den stedfundne forhøjelse af taksterne pr. 1. april 1971 i forhold til de for finansåret 1970-71 gældende takster viser det sig, at taksterne vedrørende vuggestuer er steget med 40 pct. og vedrørende børnehaver med 30 pct.

Ved takstforhøjelsen dengang måtte det tages i betragtning, både at statens refusion blev nedsat, men samtidig at der måtte ske takstforhøjelser i forhold til lønforhøjelserne pr. 1. oktober 1970, som i mange tilfælde på grund af prisstop endnu ikke var gennemført, og takstforhøjelse som følge af lønforhøjelsen pr. 1. april 1971.

Med hensyn til takstnedsættelserne som følge af lovforslaget bemærkes, at de principielt skulle medføre en nedsættelse på 5 pct. af de procenttilskudsdekkede udgifter i henhold til § 71.

Imidlertid må det forventes, at løn- og prisstigninger vil medføre en forhøjelse af nogenlunde samme størrelsesorden, idet de er opgjort til 6 pct. af lønudgiften, der andrager ca. 70 pct. af udgifterne, eller 4 pct. af de samlede tilskudsberettigede udgifter efter § 70.

Man må med andre ord regne med, at taksterne, såfremt lovforslaget gennemføres, bliver nogenlunde uændrede pr. 1. april 1972, hvilket stemmer med de underhånden

modtagne beregninger fra nogle børnehaver, der er ved at udarbejde budgetter, der skal indsendes hertil inden 15. februar 1972.

Udvalgets spørgsmål 11:

Det bedes oplyst, hvor stor procentdel af de samlede driftsudgifter (herunder husleje- og ejendomsudgifter) forældrebetalingen har dækket inden for de sidste 5 år. Det bedes endvidere anført, hvor stor procentdelen ville have været, såfremt de i lovforslaget indeholdte tilskudsregler havde været gældende i hele perioden. Det bemærkes, at tilsvarende oplysninger i et vist omfang blev meddelt socialudvalget under dets behandling af lovforslaget vedrørende ændrede tilskudsregler i folketingsåret 1970-71.

Ministerens svar:

Forældrebetalingens andel i samlede driftsudgifter androg ifølge økonomisk oversigt over anerkendte daginstitutioner *pr. barn*:

	Vuggestuer			Børnehaver			Fritidshjem		
	Udgifter	Takst		Udgifter	Takst		Udgifter	Takst	
	kr.	kr.	pct.	kr.	kr.	pct.	kr.	kr.	pct.
1966-67	8.275	2.010	24	4.748	1.235	26	3.962	582	15
1967-68	9.650	2.266	23	5.310	1.310	26	4.577	669	15
1968-69	11.163	2.609	23	6.010	1.554	26	5.203	781	15
1969-70	12.711	2.975	23	6.640	1.715	26	6.118	916	15
1970-71	15.447	3.322	22	7.767	1.895	25	6.905	1.002	15

Idet det formodes, at det fremlagte forslag til lov om ændring af lov om børne- og ungdomsforsorg stort set er i overensstemmelse med de før 1. april 1971 gældende regler, forventes ingen ændringer i de ovenfor anførte procentsatser vedrørende forældrebetalingen.

Det bemærkes, at forældrene ikke betaler nogen del af husleje- eller ejendomsudgifterne.

Taksterne burde have dækket ca. 30 pct. af de øvrige driftsudgifter ved vuggestuer og børnehaver og 20 pct. ved fritidshjem. Når de ovenfor angivne procenter ikke er på henholdsvis 30 og 20 pct. af de samlede udgifter, står det i forbindelse med, at forældrene som nævnt ikke betaler nogen del af ejendomsudgifterne.

Udvalgets spørgsmål 12:

Der udbedes en aktuel oversigt over antallet af børn opført på institutionernes ventelister for en række repræsentative kommuner. Endvidere udbedes så vidt muligt de tilsvarende tal for landet som helhed med en vurdering af, i hvilke geografiske områder ventelisterne eventuelt er særlig store.

Ministerens svar:

Der henvises til nedenstående tabel over børn på venteliste, november 1970, idet bemærkes, at der ikke foreligger senere opgørelser.

Ventelistetallene giver ikke et nøjagtigt billede af behovet for pladser i daginstitutionerne, idet det samme barn kan være opført på venteliste i flere institutioner, og

nogle ventelister ikke bliver ajourført løbende, således at et barn kan være opført på venteliste til trods for, at det er indmeldt i en anden institution eller er blevet

for gammelt. Endvidere kan nævnes, at et barn ikke vil være indskrevet på nogen venteliste, hvor der ikke findes en daginstitution indenfor rimelig afstand af bopælen.

Tabel 3

Ad 7	Børn på venteliste, november 1970,			Venteliste i procent af normerede pladser		
	Vuggestuer	Børnehaver	Fritidshjem	Vuggestuer	Børnehaver	Fritidshjem
Hovedstaden	4.159	15.427	3.156	123,0	102,9	54,1
Hovedstadens Omegnskommuner	3.281	14.039	1.898	136,9	116,4	55,4
Københavns amt iøvrigt ...		71			28,0	
Frederiksborg amtskommune iøvrigt	812	3.743	740	176,1	148,8	90,7
Roskilde amtskommune ...	509	2.963	251	303,0	154,9	95,4
Vestsjællands amtskommune	314	2.946	235	124,1	144,2	56,0
Storstrøms amtskommune .	427	2.086	223	90,5	104,4	41,4
Bornholms amtskommune .		230			82,1	
Fyns amtskommune	607	4.114	341	126,2	118,5	57,5
heraf Odense kommune	(320)	(2.710)	(197)	(131,1)	(148,7)	(41,2)
Sønderjyllands amtskommune	252	3.054	136	150,0	89,3	38,9
Ribe amtskommune	243	1.738	72	121,0	120,4	24,5
Vejle amtskommune	613	3.606	188	163,0	160,0	37,7
Ringkøbing amtskommune	375	2.502	322	106,8	133,5	58,2
Århus amtskommune	1.835	7.127	612	184,2	123,0	43,9
heraf Århus kommune	(1.340)	(4.351)	(404)	(200,6)	(114,2)	(45,5)
Viborg amtskommune	245	1.151	101	125,6	146,1	144,3
Nordjyllands amtskommune	506	4.574	158	202,4	163,1	51,0
heraf Ålborg kommune	(358)	(2.699)	(158)	(293,4)	(170,0)	(63,2)
Hele landet	14.178	69.371	8.433	139,9	119,7	54,9

Udvalgets spørgsmål 13:

Vil ministeren tage initiativ til, at større kommuner indfører en central administration af pladsfordelingen i daginstitutionerne?

Ministerens svar:

Spørgsmålet om central administration af pladsfordelingen i daginstitutionerne er under overvejelse. Et arbejdsudvalg under børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn (udvalget vedrørende forskellige børnehaveproblemer) har taget sagen op til behandling og har herunder indhentet materiale fra de kommuner, der har etableret eller påtænker at etablere en central pladsanvisning.

Indtil videre er det kun et meget begrænset antal kommuner, der har taget spørgsmålet op, fordi en sådan ordning vil medføre betydeligt administrativt besvær.

Resultatet af overvejelserne vil indgå i den redegørelse, der gennem børne- og ungdomsforsorgens pædagogiske nævn vil blive afgivet til socialministeriet.

Udvalgets spørgsmål 14:

Under henvisning til svarene på tidligere spørgsmål spørges, om de omhandlede kommuner har erfaring for, at central formidling medfører større realisme med hensyn til ventelisternes størrelse. Så vidt udvalget er orienteret, har man i Herlev kommune gjort sig overvejelser herom.

Ministerens svar:

Indledningsvis bemærkes, at man bør være forsigtig med at tillægge ventelisternes størrelse for megen vægt, og inden eventuelle nye institutioner etableres, må man finde frem til det aktuelle behov. Erfaringsmæssigt regner socialstyrelsen med, at ca. halvdelen af de samlede ventelister er aktuelle, for så vidt de ikke er sigtet på særlig måde.

Ventelisterne kan give udtryk for et for stort behov ved, at børn er indtegnet i flere institutioner, og ved, at børn fortsat er indtegnet, selv om de har fået plads andetsteds, eller i øvrigt ikke længere er interesseret.

Dobbeltindskrivning kan undgås, f. eks. ved etablering af et centralregister, som benyttes i Gentofte kommune.

Ansøgere, der ikke længere er interesseret eller eventuelt har fået plads andetsteds, kan sigtes ved, at man, som det sker i adskillige daginstitutioner, kræver, at ansøgerne med mellemrum skal bekræfte, at de fortsat er interesseret.

Størst sikkerhed opnås imidlertid naturligvis ved central pladsanvisning, som imidlertid vil medføre et betydeligt administrativt arbejde.

Udvalgets spørgsmål 15:

I den skriftlige fremsættelse er udgiften ved statens overtagelse af udgifter til lægetilsyn og tandpleje anslået til 4,5 mill. kr. I forbindelse med den sidste lovændring lød det tilsvarende overslag på 1,7 mill. kr. Hvorledes kan denne difference forklares?

Ministerens svar:

Under 1. behandling af det i 1970-71 fremsatte lovforslag oplyste den daværende socialminister, at lovforslagets gennemførelse ville bevirke en merudgift vedrørende tandpleje på 1,7 mill. kr. for kommunerne. Beløbet udgjorde 30 pct. af det anslåede samlede udgiftsbeløb for 1971-72, medens resten af udgifterne skulle afholdes med 35 pct. af staten og 35 pct. af forældrene.

Det anslås i dag, at den samlede udgift til lægetilsyn og tandpleje i 1972-73 vil udgøre ca. 6,7 mill. kr., hvoraf staten med de gældende tilskudsregler skulle betale ca. 2,2 mill. kr. Da staten efter lovforslaget skal betale samtlige udgifter, bliver den beregnede merudgift ca. 4,5 mill. kr.

Bilag I til svar på spørgsmål 5.

SOCIALSTYRELSEN

Den 3. december 1971.

Vedrørende de økonomiske og sociale virkninger af de pr. 1. april 1971 indførte fripladsregler.

Under henvisning til socialministeriets skrivelse af 29. oktober 1971, hvorved ministeriet anmodede socialstyrelsen, børne- og ungdomsforsorgen, om en udtalelse om de økonomiske og sociale virkninger af de pr. 1. april 1971 indførte fripladsregler samt en vurdering af statens udgifter ved en tilbagevenden til de tidligere statstilskudsprocenter, skal socialstyrelsen bemærke følgende:

Socialstyrelsen har rettet henvendelse til 29 af landets kommuner og anmodet dem om at oplyse antallet af bevilgede fripladser for henholdsvis vuggestuer, børnehaver og fritidshjem i månederne januar, marts, april, maj, september og oktober d. å., endvidere de til fripladser afholdte udgifter i 1. halvdel af finansårene 1970-71 og 1971-72, samt anmodet om en udtalelse om reglernes sociale virkninger.

Man har endvidere rettet henvendelse til 20 institutioner, henholdsvis børnehaver og fritidshjem, fordelt på en del af de adspurgte kommuner, med anmodning om en opgørelse over antal udmeldelser i månederne januar-oktober d. å., antal udmeldelser grundet takststigningen pr. 1. april 1971 samt en udtalelse om fripladsernes sociale virkninger.

Vedrørende udviklingen i antallet af fripladser og de økonomiske virkninger heraf henvises til bilag 2.

Med hensyn til kommunernes udtalelser om de sociale virkninger, (det bemærkes, at kun en del af kommunerne har udtalt sig specielt herom), kan anføres følgende:

5 kommuner henviser til, at fripladser ofte opnås i kraft af skattefradrag i forbindelse med fast ejendom.

Ålborg kommune bemærker således:

„Forældrene til de børn, der har $\frac{2}{5}$ friplads, bor ofte i eget hus, idet de så takket være forskellige skattemæssige fradrag

kommer under 40.000 kr. Det har undertiden givet anledning til undren, at renteudgifter, afskrivning og andre regler vedrørende opgørelse af skattepligtig indkomst kan være den indirekte årsag til friplads, men ingen har kunnet anvise et bedre beregningsgrundlag end den hos skattevæsenet fastsatte indkomst.“

Det tilføjes dog, at reglerne fungerer godt, og at man sjældent hører kritik.

Hvidovre kommune anfører følgende eksempel:

„Til belysning af reglernes sociale virkning kan nævnes et eksempel på en familie, hvor ægtefællerne iflg. det af faderen oplyste tilsammen havde en bruttoindkomst på ca. 57.000 kr. i henhold til forskudsopgørelsen.

Den skattepligtige indkomst var ca. 27.000 kr., idet familiens køb af ejendom havde bevirket et stort underskud på ejendomsregnskabet og dermed et fradrag på selvangivelsen.“

Gentofte kommune udtaler:

„De nytilkomne fripladsmodtagere er i vidt omfang en borgergruppe, socialkontoret ikke i forvejen har haft særlig kontakt med. Der er således et antal med ganske høje bruttoindkomster og f. eks. store ejendomsudgifter, afskrivninger eller lignende. Rent praktisk kommer socialkontoret ofte i disse sager til at arbejde med økonomiske relationer, som er uvante og vanskelige at bedømme.“

Århus kommune udtaler:

„Med hensyn til de sociale virkninger af de ændrede fripladsregler er det givet, at også personer, der i almindelighed betragtes som velstillede, i et vist omfang nu bevilges fripladser. Dette skyldes to faktorer:

1. De ret høje indkomstgrænser.
2. Benyttelsen af *skattepligtig* indkomst

som grundlag (denne indkomst er ofte lav, når der haves stort ligningsmæssigt fradrag — mest aktuel for husejere).“

Endelig udtaler Viborg kommune:

„Man er opmærksom på, at det i adskillige tilfælde har vist sig at være uheldigt at benytte den skattepligtige indtægt og ikke bruttoindtægten som beregningsgrundlag for tilskuddet, idet man f. eks. ved huskøb eller optagelse af lån kan få betydelige skattemæssige fradrag.“

Fra kommunernes udtalelser om de sociale virkninger kan i øvrigt nævnes følgende:

Kolding kommune:

„Den pr. 1. april 1971 skete ændring af forældreandelen af betaling for børns ophold i daginstitutioner har efter de gjorte erfaringer ikke haft sociale virkninger, hvilket må antages at skyldes den meget betydelige udvidelse af fripladserne, som samtidig fandt sted. Udvidelsen af adgangen til fripladser må siges at have en positiv social virkning.“

Odense kommune:

„Det er den almindelige opfattelse ved forvaltningen, at reglerne er gode, og at de specielt ikke er for vidtgående. Det fremgår i forvaltningens almindelige arbejde i enkeltsagerne, at børnepasningsudgifterne i mange tilfælde ikke kan afholdes af de ordinære lønninger, og at det selv ved højere lønninger kan være byrdefuldt at skulle betale børnepasning.“

Skagen kommune:

„Mens det tidligere væsentligt var enlige mødre, der kom ind under reglerne, er der nu også mange familier, der opfylder de økonomiske betingelser.“

Gentofte kommune:

„Man kan i det daglige arbejde ikke helt frigøre sig for den tanke, at besparelsen ved at afskaffe $\frac{2}{5}$ og $\frac{3}{5}$ fripladser, herunder administrationsomkostningerne, ville kunne modsvare en mærkbar generel betalingsnedsættelse, henholdsvis en nedsættelse af de offentlige udgifter.“

Netop $\frac{2}{5}$ og $\frac{3}{5}$ fripladser vil forøvrigt have karakter af det offentliges overtagelse af dele af de udgifter, der er en forudsætning for, at begge ægtefæller kan have erhvervsindtægt.“

Glostrup kommune:

„De ændrede tilskudsregler for daginstitutionerne pr. 1. april 1971 fik for herværende

institutioners vedkommende virkning herhen, at det månedlige kontingent alene af den grund steg med 66 kr. 04 øre i vuggestuerne, 23 kr. 58 øre i børnehaverne og med 24 kr. 77 øre i fritidshjemmene. Det er imidlertid det sociale udvalgs opfattelse, at de ligeledes den 1. april 1971 ændrede regler om adgangen til at opnå hel eller delvis friplads i rimelig udstrækning har kompenseret både for disse kontingentstigninger og for de yderligere kontingentstigninger, der var en følge af prisudviklingen, herunder lønreformen.“

Gundsø kommune:

„Angående sociale virkninger har man i det sociale udvalg den opfattelse, at de forældre, der af økonomiske årsager er nødt til at have udearbejde, i visse tilfælde er hårdere ramt med hensyn til fripladser end de forældre, der er økonomisk bedre stillet, så den ene ægtefælle kan tillade sig at gå hjemme. Her findes der en mulighed for, at noget af det sociale sigte går tabt.“

Korsør kommune:

„Med hensyn til reglerens sociale virkning skal man meddele, at for Korsør kommunes vedkommende andrager forældrenes betaling for en institutionsplads et forholdsvis beskedent beløb, og man er derfor af den formening, at de ændrede fripladsregler bevirker, at en del personer har ret til delvis friplads, skønt de uden vanskelighed kunne udrede hele beløbet selv.“

Ålborg kommune:

„Det er vort indtryk, at reglerne virker lidt hårdt for de indtægter, der ligger lidt over 20.000 kr., f. eks. en enlig mor, som tjener skattepligtigt ca. 22.000 kr., og som har et barn i vuggestue. Vedkommendes egen andel af betalingen vil efter de nugældende regler udgøre ca. 150 kr. månedlig.“

En del af institutionerne udtaler sig ikke specielt om de sociale virkninger:

Andre oplyser blot, at der er ydet et betydeligt større antal fripladser efter 1. april 1971.

I en af besværelserne er anført nogle konkrete eksempler på fripladsbevillinger:

Ek. 1:

Familie med 2 børn, 5 og 1 år. Faderen er håndværksmester, moderen hjemme. Bolig: Hus med værksted samt gård på landet og sommerhus i Nordsjælland. Varebil og privatbil.

$\frac{2}{5}$ friplads.

Eks. 2:

Familie med 2 børn, begge i børnehaven. Farfar ejer stort gartneri, hvor faderen har sit arbejde og moderen af og til hjælper med.

Familien bor i ny villa og har privatbil.

Faderen udtalte uopfordret, at han syntes, det var vildt at få friplads, men på den anden side var han snart træt af at se så mange andre få hjælp, så han kunne jo lige så godt forsøge.

Begge børn fik $\frac{3}{5}$ friplads.

Eks. 3:

Familie med 1 barn i børnehave samt 1 på 13 år. Begge forældrene er udearbejdende.

Man boede til leje i et parcelhus. Moderen fortalte os, at nu ville hun kun arbejde ganske lidt, så flyttede familien ind i et socialt boligbyggeri, fik boligsikring og kunne søge om friplads. De havde haft hus på Fyn, købte grund på Sjælland og byggede sommerhus, så kunne de bo der det meste af sommeren. Faderen har så vidt vides tjene-stevogn.

Barnet fik $\frac{3}{5}$ friplads.

Endelig kan følgende udtalelser nævnes:

„Vi har ved indmeldelser her i sommer for første gang været udsat for, at mange har sagt nej tak til en plads, fordi de syntes, det var for dyrt.

Fripladsreglerne er det ikke let at give et socialt billede af.

Forskudsopgørelsen giver jo ikke et helt nøjagtigt billede, idet mange sikkert har fundet ud af, at det kan betale sig at sætte den så lavt, at de kan få friplads, og så efterbetale skatten, for så har de jo fået institutionspladsen betalt.“

„De ændrede regler har haft den virkning, at mange flere forældre har søgt friplads, for nogles vedkommende med den begrundelse, at når vi har mulighed for at få det, og alle andre får, vil vi også søge.

Det er bemærkelsesværdigt, at de børn, der får $\frac{1}{1}$ friplads, ofte forsømmer mest, en del forældre — især mødre — begrænser desuden deres arbejdsindtægt, så denne holdes under det beløb, der giver mulighed for at søge friplads.“

„Med hensyn til det rejste spørgsmål om, hvorledes institutionerne bedømmer de ændrede fripladsreglers betydning i social henseende, har en bestyrelse efter drøftelse med personalet udtalt, at de omhandlede regler utvivlsomt er til stor hjælp for mange forsørgere, men at man er af den opfattelse, at reglerne omgås i et vist omfang, uden at man har mulighed for at kontrollere dette.“

„Med hensyn til de ændrede fripladsregler mener vi, at den nye ordning er nemmere for os at administrere, og det virker mere retfærdigt, at tildelingen af fripladser ikke skal afgøres af bl. a. børnehavederens personlige vurdering.“

„For heldagsafdelingen synes vi, de nye fripladsændringer har haft stor betydning for forældrene, men at ændringerne synes urimelige på vores halvdagsafdelinger.“

Med hensyn til de sociale virkninger må det herefter antages, at de ændrede fripladsregler i vidt omfang har kompenseret for de forhøjede takster for så vidt angår de lavere lønnede befolkningsgrupper. Dette fremgår også af de relativt få udmeldelser på grund af takststigningerne. Det må i denne forbindelse erindres, at en del af stigningen hidrørte fra almindelige pris- og lønstigninger, især som følge af prisstoplovens ophør.

De ændrede regler har endvidere medført, at en ny kreds af borgere er kommet med i den del af befolkningen, der modtager sociale ydelser. De forskellige udtalelser fra kommuner og institutioner tyder på, at der i et vist omfang er tale om forældre, der har mulighed for selv at afholde de pågældende udgifter. Dette forhold synes at være en følge af, at den skattepligtige indkomst anvendes som grundlag for ydelse af fripladser.

Bilag 2 til svar på spørgsmål 5.

SOCIALSTYRELSEN

Den 2. december 1971.

Notat vedrørende udviklingen i antallet af fripladser og de økonomiske virkninger heraf.

Til belysning af virkningerne af de pr. 1. april 1971 gennemførte ændringer af reglerne for fripladser i daginstitutioner har socialstyrelsen forespurgt 29 kommuner om:

1) Antal fripladser for børn i vuggestuer, børnehaver og fritidshjem i månederne januar og marts (hele og halve pladser) samt i april, maj, september og oktober d. å. ($\frac{1}{5}$, $\frac{3}{5}$ og $\frac{2}{5}$ pladser).

2) Udgifterne til fripladser i første halvår af hvert af finansårene 1970-71 og 1971-72. Socialstyrelsen har endvidere indhentet oplysninger fra:

3) 14 børnehaver og 5 fritidshjem om antallet af udmeldelser i hver af månederne januar til oktober d. å. samt oplysning om, hvor stor en del af udmeldelserne der var begrundet med stigningerne i forældrenes betaling.

Ifølge reglerne om bevilling af fripladser, der blev ophævet 31. marts 1971, burde børne- og ungdomsværnene — efter andragende — for børn under skolealderen og i fritidshjem yde hel friplads, såfremt forældrenes skattepligtige indkomst var under 15.000 kr., og halv friplads, såfremt den skattepligtige indkomst var mellem 15.000 og 30.000 kr. Indkomstgrænsen blev forhøjet med 3.000 kr. for hvert hjemmeværende barn under 18 år.

Ifølge de nugældende regler skal børne- og ungdomsværnet yde hel friplads, såfremt forældrenes skattepligtige indkomst er under 20.000 kr., $\frac{3}{5}$ friplads ved indkomst på mellem 20.000 og 30.000 kr. og $\frac{2}{5}$

friplads ved indkomst på mellem 30.000 og 40.000 kr. Indkomstgrænsen forhøjes med 3.500 kr. for hvert hjemmeværende barn under 18 år. Udviklingen i antallet af fripladser i de enkelte kommuner vil dels hænge nøje sammen med indkomstniveauet i de enkelte kommuner, dels være afhængig af, i hvilket omfang børne- og ungdomsværnene inden 31. marts 1971 rent praktisk har bevilget fripladser i større eller mindre omfang, når betingelserne for opnåelse af friplads i øvrigt var opfyldt. Det bemærkes dog, at man ikke har mulighed for at foretage en udvælgelse af kommunerne på grundlag af indkomstfordelingen i de enkelte kommuner.

Ad 1.

De udvalgte 29 kommuner har tilsammen ca. 41 pct. af det samlede antal børn i hele landet i aldersgrupperne 0-2 år og 3-6 år, 78 pct. af antallet af vuggestuepladser i hele landet, 61 pct. af antallet af børnehavepladser og 85 pct. af antallet af fritidshjemspladser.

Udviklingen i antallet af fripladser fra marts til oktober 1971 fremgår af tabel 1. Antallet af fripladser er steget væsentligt, for vuggestuernes vedkommende med 33 pct., for børnehavernes vedkommende med 80 pct. og for fritidshjemmenes vedkommende med 51 pct.

Fripladsernes andel af det normerede antal pladser i daginstitutionerne udgjorde i de 26 kommuner, der er indkommet svar fra:

	marts 1971	okt. 1971
	pct.	pct.
Vuggestuer	36	47
Børnehaver	22	38
Fritidshjem	34	43

Fripladserne fordelte sig med:

	marts 1971		oktober 1971		
	pct.		pct.		
	hele	halve	hele	$\frac{3}{5}$	$\frac{2}{5}$
Vuggestuer	49	51	52	30	18
Børnehaver	53	47	47	29	24
Fritidshjem	59	41	61	25	14

Stigningen i antallet af fripladser har som nævnt været størst for børn i børnehaverne (80 pct.) og ligger især på $\frac{2}{5}$ og $\frac{3}{5}$ fripladserne.

Det fremgår af det indkomne materiale, at fripladsprocenten gennemgående er størst i de kommuner, som har en lav dækningsprocent (antal normerede pladser i procent af antallet af børn i de relevante aldersklasser).

Materialet viser endvidere en forskel mellem kommunerne øst og vest for Storebælt. Fripladsprocenten er gennemgående størst vest for Storebælt og dækningsprocenten lavere. Disse forskelle tyder på, at der især er taget hensyn til forældres lave indtægt, når der kun er få institutionspladser i pågældende kommune.

Det kan på dette grundlag forventes, at fripladsandelen vil være forholdsvis høj, når de første daginstitutioner indrettes inden for et område, medens andelen vil være faldende, når institutionernes antal inden for et område forøges.

Ad 2.

De indkomne oplysninger over udgifterne til fripladsordningen viser, at udgiften er steget fra 7,7 mill. kr. i 1. halvår af 1970-71 til 17,4 mill. kr. i 1. halvår 1971-72 eller med 125 pct. En del af denne stigning skyldes dog en samtidig forøgelse i antallet af institutionspladser, jfr. følgende:

	Antal normerede pladser	
	1. juli 1970	1. juli 1971
Vuggestuer	9.312	11.579
Dagpleje	6.987	12.463
Børnehaver	54.843	67.339
Legesteder	791	981
Fritidshjem	15.207	17.280
I alt	87.140	109.642

Da stigningen i antallet af normerede pladser udgør 26 pct., har alene stigningen i forældrenes andel af betalingen for daginstitutionspladser og udvidelsen af fripladsordningen medført en for doubling af udgifterne fra 1. halvår 1970-71 til 1. halvår 1971-72 fra ca. 7,7 mill. kr. til godt 15 mill. kr., svarende til godt 30 mill. kr. om året. Da ca. 75 pct. af daginstitutionspladserne er beliggende i de udvalgte kommuner, kan de samlede udgifter til fripladsordningen i 1971-72 på grundlag af foranstående skønsmæssigt beregnes til ca. 50 mill. kr., hvoraf ca. 20 mill. kr. skyldes den pr. 1. april 1971 gennemførte ændring.

Statens andel heraf udgør $\frac{7}{10}$, svarende til ca. 14 mill. kr.

Ad 3.

De indkomne oplysninger fra daginstitutionerne viser, at der fra de 14 børnehaver, som har 664 normerede pladser, er udmeldt 301 børn fra januar til oktober 1971, heraf er det oplyst, at de 13 udmeldelser eller godt 4 pct. skyldtes takstforhøjelse. Fra de 5 fritidshjem, som har 372 normerede pladser, er der i perioden udmeldt 109 børn, og det er oplyst, at de 8 udmeldelser eller ca. 7 pct. skyldtes takstforhøjelse.

SOCIALSTYRELSEN
Planlægningsafdelingen.

Tabel 1

Udviklingen i antallet af fripladser fra marts til oktober 1971.

	Vuggestuer				Børnehaver				Fritidshjem			
	Fripladser		Fripladser i pct. af norm.pl.		Fripladser		Fripladser i pct. af norm.pl.		Fripladser		Fripladser i pct. af norm.pl.	
	marts	okt.	marts	okt.	marts	okt.	marts	okt.	marts	okt.	marts	okt.
København (selvej.inst.)	610	766	25	30	2612	4118	25	38	1387	1697	29	35
Frederiksberg	173	271	65	102	193	425	13	27	55	98	12	22
Gentofte	141	151	47	51	259	313	22	26	78	128	32	53
Ballerup-Måløv												
Gladsaxe	210	243	40	46	539	682	27	34	234	300	42	54
Glostrup	58	52	27	24	77	171	10	19	59	115	15	26
Herstederne	121	156	75	96	361	573	26	41	211	283	8	81
Hvidovre	49	78	20	29	130	319	11	26	80	171	15	28
Lyngby-Tårnbæk	156	166	63	67	242	385	16	25	95	174	34	62
Rødovre												
Gundsø					13	35	6	17				
Helsingør	75	133	52	93	244	330	65	77	147	191	40	52
Korsør	15	15	48	48	34	57	11	19	23	39	33	56
Nyborg	21	31	47	69	39	55	18	26	31	45	62	90
Odense	131	256	30	59	567	1598	23	58	104	236	20	46
Tommerup	2	10	11	56	3	10	8	25				
Esbjerg	116	141	50	61	295	417	33	47	204	342	48	81
Hadsund					16	69	17	75				
Haderslev												

Bilag til bet. o. lovf. vedr. børne- og ungdomsforsorg.

Herning	83	84	38	38	191	411	27	60	174	260	54	80
Holstebro	18	32	28	50	59	128	17	37	58	123	31	65
Ikast	31	41	20	26	46	107	17	34	23	49	34	72
Kolding	117	124	79	83	140	323	19	44	85	133	37	44
Randers	78	124	28	40	185	325	19	31	150	237	28	51
Skagen	7	17	22	53	21	60	10	30	6	13	100	22
Sønderborg	46	76	55	90	119	220	24	45	45	99	38	83
Viborg	34	62	20	30	31	153	7	31	3	50	3	32
Ålborg	80	89	53	59	455	913	36	69	151	230	52	79
Århus	489	681	64	88	1052	2068	37	69	383	694	37	68
I alt	2861	3799	36	47	7923	14265	22	38	3786	5707	29	43